

המכללה האקדמית נתניה ביה"ס למשפטים

משפט חוקתי

ד"ר שוקי שגב

תשע"ג, סמסטר ב', מועד א'

הוראות:

- א. משך הבחינה שלוש שעות. לא תינתן כל הארכת זמן. נא תכננו את מסגרת הזמן שלכם בהתאם.
- ב. ספרים סגורים.
- ג. יש לכתוב את התשובות על צידו האחד של הדף.
- ד. כתיבה מעבר למקום המוקצב לא תיבדק.
- ה. הקדישו מחשבה לתשובה לפני שתחילו לכתוב אותה והשתמשו באסמכתאות.

ענו על כל השאלות הבאות:

1. בוויכוח סוער שניהלו ביניהם מיכל ולביא, שני סטודנטים מצטיינים בשנה א' בביה"ס למשפטים במכללה האקדמית נתניה, טענה מיכל כי כל בית משפט מוסמך בישראל לבטל חוקים הפוגעים בזכויות אדם לאור פסקי הדין בעניין בנק המזרחי ובעניין בג"ץ חוק טל. לביא, לעומתה, טען כי מסקנה זו נמהרת ופזיזה. הסבירו את עמדתם של מיכל ולביא והתייחסו בתשובתכם גם לסוגיית קיומה של חוקה בישראל. (15 נק' – מקסימום שני עמודים)

2. הסבירו מהו ההבדל בין "שינוי" חוק יסוד לבין "פגיעה" בחוק יסוד. הסבירו בהתאם להבחנה זו את פסקי הדין בעניין הופנונג, בעניין ברגמן ובעניין חירות. האם וכיצד ניתן ליישב את ההלכה שנקבעה בעניינים אלה?
(10 נק' – מקסימום עמוד)

3. החל משנות השמונים ניתן לזהות מגמה של הרחבת והעמקת פיקוח בג"ץ על הליכים פנימיים של הכנסת. הסבירו, הדגימו ופרטו. ציינו את השיקולים שהנחו את בג"ץ בפיקוח על הליכיה הפנימיים של הכנסת. האם שיקולים אלה בהכרח תומכים באקטיביזם שיפוטי על הליכים פנימיים? נמקו.
(10 נק' – מקסימום שני עמודים)

4. בארו את חמשת המושגים הבאים (3 נק' למושג - מקסימום שמונה שורות למושג)
א. הביאס קורפוס.
ב. בג"ץ בינוי ופיתוח ובג"ץ הפורום לדו קיום בנגב.
ג. עניין בז'רנו ועניין שייב.
ד. זכות עמידה ופסיקת הוצאות לעותרים ציבוריים.
ה. בשלות חוקתית.

5. אירוע (50 נק' - מקסימום שלושה עמודים)

לאחרונה נתפרסמו בכלי התקשורת ידיעות בדבר מעצרים החשאי של עצורים ואסירים בעבירות ביטחוניות (עצירים ואסירים שכונו בשם X). בבירורים שערך ח"כ גלבו (שבעברו היה ראש העמותה למנהל תקין בישראל) נודע לו כי מדובר באסירים אשר נעצרים על פי תקנות סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תקנות החזקה במעצר), תשנ"ז-1997 (להלן: **התקנות**), כאשר מוטל חיסיון על עצם המעצר והם מוחזקים תחת זהות בדויה ובבידוד. ח"כ גלבו עתר לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק (להלן: **בג"ץ**) נגד החיסיון אשר מוטל על המעצר ונגד השימוש בזהות בדויה, מחשש לפגיעה בזכויות היסוד של חשודים אלה. לדבריו התקנות אינן מותאמות למקרים אלו והעדר חוק ספציפי עולה כדי פגם. למעשה טוען ח"כ גלבו כי מסתבר שאין כל נוהל אשר מסדיר את הטיפול באסירים אלו. עוד בטרם נערך דיון בעתירת ח"כ גלבו בבג"ץ, העבירה הכנסת את חוק החזקת אסירים ביטחוניים בתנאים חשאיים, התשע"ג-2013 (להלן: **חוק האסירים הביטחוניים**). בין היתר חוק האסירים הביטחוניים קבע כי:

- (1) מטרת חוק זה היא הסדרת מעצרים ומאסרים החשאי של עצורים ואסירים בעבירות ביטחוניות.
- (2) לא יוחזק עציר או אסיר בעבירות ביטחוניות בחשאי ותחת זהות בדויה אלא אם הוכח לשר הביטחון, מעבר לספק סביר, כי נשקפת סכנה ממשית לביטחון המדינה וקשרי החוץ שלה מדבר פרסום מעצרו או מאסרו.
- (3) חל איסור מוחלט על פרסום באמצעי התקשורת או בכל דרך אחרת דבר מעצרו של עציר או אסיר בהתאם לסעיף 2.
- (4) חתם ראש הממשלה על תעודה המטילה חיסיון מוחלט על מעצרו או מאסרו של אדם בעבירות ביטחוניות, יוחזק העציר או האסיר בתנאים חשאיים כאמור בסעיפים 2 ו-3 הגם שלא ניתן להוכיח מעבר לספק סביר כי נשקפת סכנה ממשית כאמור בסעיפים אלה.
- (5) סמכות הפיקוח על קיום הוראות חוק זה נתונה לבית המשפט המחוזי שבירושלים. החלטתו של בית המשפט המחוזי כי נתקיימו התנאים להחזקתו של אדם על פי חוק זה אינה ניתנת לערעור ולא ייעתר שום בית משפט לפניה המערערת על עצם תוקפו של חוק זה.
- (6) חוק זה יהיה תקף על אף האמור בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ובחוק יסוד: חופש העיסוק.

זונו בסוגיות השונות המתעוררות תוך התייחסות לכל הטענות האפשריות. האם תשובתכם הייתה משתנה אילו חוק האסירים הביטחוניים היה מתקבל בחוק יסוד?

בהצלחה!!!

